

nézve a gép olcsónak mondható, mert — bár ára még nincs megállapítva, — a 35—40 000 forintnyi összeg egy nagyobb forgalmú könyvtárban egy, legfeljebb két év alatt megtérül.

Igen nagy a gép olvasószolgálati jelentősége a kisebb könyvtárakban is. Ugyanis ott, ahol csak egy könyvtáros dolgozik, a szolgálat színvonalát nehéz emelni, mert a forgalom állandó emelkedésével a könyvtáros egyre inkább pusztá adminisztrátorrá válik. Mivel a gép kezelése alig igényel figyelmet, a könyvtáros érdemben foglalkozhat olvasóival. Kezelése, amint a bemutatón kiderült, annyira egyszerű, hogy néhány percnyi instrukció után a könyvtár bármelyik társadalmi segítője is elvégezheti a kölcsönzést.

A gép működéséhez nincs szükség drága anyagokra, mivel közönséges papírra rögzíti az adatokat. Üzemeltetése tehát csaknem ingyenes.

A gép a kölcsönzési adatok rögzítése mellett automatikusan és hibamentesen rögzíti a forgalmi statisztika adatait is. Ehhez hasonlót nem ismerünk a szakirodalomból. A készülék mindenféle könyv-

tár forgalmi statisztikájához alkalmazható, 40 féle adatot rögzít, mégpedig 26 adatot az igénybe vett irodalomra, 14-et az olvasókra vonatkozóan.

Az általunk ismert gépi kölcsönzési rendszerek általában nem teszik lehetővé a több szempontból való nyilvántartást. Az általánosan ismert fotoeljárású kölcsönzőgépek például a kölcsönzéseket időrendben nyilván tartják ugyan, de nem mutatják meg hogy az adott mű kinél van. Ez a körülmény korlátozza e gépek szakkönyvtári alkalmazását. A Podonyi-féle készülék viszont lehetőséget ad a kölcsönadott művek többszempontú (pl. művek, olvasók stb. szerinti) nyilvántartására is.

A gépet az Irodagépipari és Finommechanikai Vállalat készíti (Bp. V. Bécsi u. 3.) A gép a cégnél megrendelhető.

A gép első pillantásra kissé nagygnak tűnik. Amint azonban a bemutatón Podonyi András jelezte, ez a gépnek még nem végleges megjelenési formája. A sorozatgyártás esetében a gép csinosabb lesz, mint a bemutatott példány.

(— i — i)

KÉRDEZZ — FELELEK

V. B. KÖNYVTÁRIGAZGATÓ KÉRDEZI:

Megfelel-e a jogi helyzetnek a helybeli közjegyzőnek az az álláspontja, mely szerint az elveszett, illetőleg megrongált diafilmek árának megtérítését nem lehet közjegyzői végrehajtási záradék alapján végrehajtani?

JOGI SZAKÉRTŐNK, DR. TAKÁCS JÓZSEF VÁLASZOLJA:

A bírósági végrehajtásról szóló 1955. évi 21. sz. törvényerejű rendelet 15. §-ának e) pontja a leegyszerűsített, végrehajtási záradék alapján való végrehajtást valóban csak a k ö n y v e k elvesztéséből (megrongálásból) eredő követelésekre teszi lehetővé. A végrehajtással kapcsolatos kiterjesztő magyarázat általában nem is lenne helyes. Ezt a gyakorlatot követi a közjegyzők budapesti irodája is. Mi könyvtárosok azonban a „könyv” fogalmát tágabban értelmezzük, s sokszor a könyvtárban őrzött minden dokumentum gyűjtőfogalmaként is használjuk. Számunkra nem eléggé érthető, hogy a folyóirat, hírlap esetében nem lenne közjegyzői aggály, a diafilmnél pedig van, holott a diafilmtárak létesítéséről szóló utasítás [98/157. (M. K. 20.) MM sz.] szerint ez könyvtári feladat.

A Végrehajtási törvény a végrehajtási záradék alapján való könnyített végrehajtást éppen azért tette lehetővé, mert bizonyos szervek kimutatásai — így a 14. § e) pontja szerint a könyvtáraké is — eléggé megnyugtatóak a követelés fennállásának igazolása szempontjából. Logikus következtetéssel tehát oda kell jutnunk, hogy ez minden könyvtári dokumentumra vonatkoztatható.

A további, felesleges viták elkerülése céljából a következő megoldás lenne helyes:

A Végrehajtási törvény 14. §-ának h) pontja megadja a lehetőséget arra, hogy a kedvezményes végrehajtás körét „külön jogszabállyal” bővítsék. Tehát a Művelődésügyi Minisztériumot arra kell kérnünk, hogy olyan rendelet kiadását kezdeményezze, amely szerint az említett kedvezmény minden, könyvtári őrzésben levő dokumentumra vonatkozik. Ezt kívánná a könyvtári szolgálat érdeke.

Jelenleg — ha könyvtári érdekek szempontjából vitatható is — az a jogelv, érvényes, hogy a kedvezményes végrehajtás lehetőségeit nem lehet kiterjesztően magyarázni, és azért az adott esetre a Végrehajtási törvény 212. §-a értelmében a polgári perrendtartás szabályai alkalmazandók.